

Doodgewone Limburgers over de Tweede Wereldoorlog

Dat ze schaars worden, weten we allemaal: de getuigen die nog helder van geest zijn en de Tweede Wereldoorlog uit de eerste hand kunnen vertellen. Het is nu bijna 73 jaar geleden dat het meest dodelijke, gruwelijke en ingrijpende conflict dat zich ooit op deze aardbol heeft afgespeeld, voor België begon. Willen wij dit stukje mondelinge geschiedenis nog redden, dan moet het snel gaan. Dat beseften ze twee jaar geleden ook in Noord-Limburg. Sindsdien verzamelde historica Evelien D'Haese (26) in opdracht van Erfgoed Limburgse Kempen maar liefst 40 getuigenissen. Ze interviewde, samen met de lokale heemkringen, mensen zoals u en ik. Geen soldaten, geen verzetshelden, geen collaborateurs. Dit is het verhaal van doodgewone Limburgers die de Tweede Wereldoorlog ontdeenden van al zijn mythes. "Want er is niks schoons aan oorlog."

i Alle interviews worden gepubliceerd op www.erfgoed-plus.be

i Op de website www.soldatenlaarzenenkauwgom.be kan u terecht voor interviews en prenten van Erfgoed Limburgse Kempen

Hoe was het dagelijkse leven tijdens de Tweede Wereldoorlog? Journalisten **Mireille Maes**, **Timmie van Diepen** en **Jan Bex** interviewden zes getuigen. De reportages verschijnen deze week in uw krant.

RENÉ NAUTS UIT PEER WERD DOOR DUITSERS OPGEVORDERD OM 'KABELWACHT' TE LOPEN

"Duitsers dachten dat ze bevrijders waren"

"De nazipropaganda had de Duitse soldaten wijs-gemaakt dat wij keuterboerkes waren, wachtend op verlichting", zegt René Nauts, die zich de verbaasde Duitse gezichten nog herinnert op het moment dat ze de Bohnenkaffee zagen.

Foto Dick DEMEY

PEER - Hoe voelt het om in een bezet land te leven? Een antwoord vinden op die vraag is 69 jaar na de bevrijding moeilijker dan ooit. Herinneringen vervagen, maar niet zo bij René Nauts uit Peer. "Bezeten zijn haat je, dat kan je gewoonweg niet aanvaarden. Vandaag ben je een vrij mens, 's anderendaags tel je als mens niet meer mee. Zo voelt het."

Nauts was 14 toen de oorlog uitbrak en leerling bij de Broeders van Liefde in Leopoldsburg. "De 10de mei hadden we 's morgens de tram genomen van Peer naar Leopoldsburg. Toen we op school aankwamen, moesten we meteen naar de kerk. 'Laat ons bidden voor de vrede', zei de kapelaan. Net op dat moment vielen de eerste bommen op het nabijgelegen Kamp van Beverlo, een Belgische legerkazerne. Ik zat midden in de kerk, maar ik was als één van de eerste buiten. 'Het is oorlog', zei de kapelaan. De lessen waren opgeschort."

De volgende vier oorlogsjaren woonde René Nauts samen met zijn familie in de Nieuwstraat in Peer. "De enige betonweg in de omgeving. De rest was beklinderd met kasseien of verhard met zinkassen. Zelfs op speelplaatsen werden zinkassen gestrooid. Nu weten we dat dat levensgevaarlijk is. Om maar te zeggen hoe de tijden zijn veranderd."

Keuterboerkes

Op 11 mei 1940, de dag nadat de eerste Duitse soldaat voet op Belgische bodem zette, zag ook René de eerste 'Pruis' verschijnen. "Hij kwam met de fiets de Nieuwstraat ingereden. Het was een verkener, hij keek even rond en verdween weer. De Belgische soldaten hadden zich op de avond van 10 mei al teruggetrokken achter het Albertkanaal. Op 12 mei was Peer

een bezette stad. 's Morgens krioelede het van de Duitsers. Ze cisten overal kamers op. Toen enkele Duitsers bij ons binnenkwamen en de koffiekan zagen staan, viel hun mond haast open. 'Ist dass Bohnenkaffee?', vroegen ze stomverbaasd. Ze dachten dat wij keuterboerkes waren, dat ze ons kwamen bevrijden. De nazipropaganda had hen dat wijsgemaakt, zij waren toch het Kulturvolk dat ons kwam verlichten?"

DE DUITSE SOLDATEN KONDEN NIET GELOVEN DAT WIJ ÉCHTE KOFFIE HADDEN, ZIJ WAREN TOCH HET KULTURVOLK?

René Nauts

Maar voor een verlichting zorgde de Duitse bezetting allerminst. René kan nog altijd moeilijk onder woorden brengen wat het is om bezet te zijn. "Bezeten zijn, dat haat je, dat neem je gewoon niet aan." Ondanks die Duitse greep op het land, hernam het gewone leven een paar weken na de inval alweer zijn gewone gangetje. De tram reed weer, en ook de lessen bij de Broeders van Liefde werden hervat. "Zes dagen per week hadden we les. Ook op zaterdag, tot

vier uur 's middags. Donderdag was wat woensdag nu is, een halve dag vrij. Maar veel leerlingen bleven voor goed thuis. Voor de oorlog waren we met twee klassen van 30 studenten elk. Toen we afstudeerden waren we nog met vijf over."

Ook voor René was schoolgaan niet vanzelfsprekend. Hij had moeite om zijn ogen open te houden in de klas. "Bijna alle nachten zaten we in de loopgraaf in onze tuin, te schuilen tijdens het luchtalarm. Boven ons hoofd speelden zich luchtgevechten af en hoorden we de bommenwerpers die op weg waren naar Duitsland. Dat was ook onze grootste schrik, dat zo'n vliegtuig zou worden neergeschoten en op ons huis zou vallen."

Maar ook als het geen luchtalarm was, waren het spannende momenten voor René. "We werden door de Duitsers opgevorderd om 'kabelwacht' te lopen. Dat kwam erop neer dat we 's nachts de wacht moesten houden aan Duitse telefoonlijnen, met enkel en alleen een witte zakdoek rond je arm als bescherming. Toen kneep ik 'em wel, maar gelukkig is er in mijn sector nooit iets gebeurd. Anders werd je daar ook nog verantwoordelijk voor gehouden."

BBC

Thuis was het ordewoord 'kalmte'. Vader Nauts was *facteur*. "Hij had zijn ronde in Ellikom. Omdat de mensen amper konden lezen, las de postbode de meeste brieven voor. Vader wist daardoor heel veel, maar daar werd niet over gepraat. 'Blijf overal tussenuit', zei mijn moeder. En dat deed je ook. Al werd er thuis wel naar de BBC geluisterd. Die eerste noten van de vijfde symfonie van Beethoven,

daar begon het mee. Dat vergeet ik nooit. Terwijl wij luisterden stond er altijd iemand op wacht voor de deur, want als de Duitsers erachter kwamen wachtten strenge straffen." Via de BBC hoorde René dat de oorlog in het voordeel van de geallieerden begon te kantelen. "Echt op de hoogte was je nooit, we hielden geen kaart bij ofzo. Maar aan de hand van de berichten kon je wel opmaken dat de Duitsers steeds verder achteruitrokken."

HET VERLANGEN NAAR HET EINDE VAN DE OORLOG DEED DE TIJD VERTRAGEN

René Nauts

"Het verlangen naar dat einde van de oorlog deed de tijd vertragen." Honger was er ten huize Nauts gelukkig niet. "Ergens op de weg van Peer naar Hechtel hadden we een paar geiten verstopt in het struikgewas. Niemand wist ervan, en in de tuin achter het huis teelden we ook nog groenten. Zo konden we toch nog elke dag aardappelen en soep eten en de oorlog overleven." Na een naoorlogs leven als fiscaal adviseur woont René nu in zijn eentje verder in de Collegelaan in Peer, op een steenworp van zijn ouderlijke huis. "Ik denk nog veel terug aan de oorlog, maar er zelf over beginnen doe ik niet. Documentaires kijk ik wel, maar de afstand is groter geworden, de tijd heeft zijn werk gedaan. Al blijft het besef wel dat het zo kan keren. Vandaag ben je een vrij mens, 's anderendaags tel je als mens niet meer mee."

i Morgen deel 6 (slot): **JEF CEELLEN UIT ACHTEL**